

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **J. P.**, zast. JUDr. Soňou Panuškovou, advokátkou, se sídlem Bavorova 26, Strakonice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 6. 2013, č. j. 16 Ad 43/2012 - 119,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 6. 2013, č. j. 16 Ad 43/2012 - 119, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** JUDr. Soňa Panušková, advokátka, se sídlem Bavorova 26, Strakonice, **se zproštuje** povinnosti zastupovat žalobce.
- III.** Soud **ustanovuje** zástupcem žalobce Mgr. Daniela Šenkyříka, advokáta, se sídlem Jana Wericha 576, Blatná.
- IV.** JUDr. Soně Panuškové, advokátce, **se nepřiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením ze dne 10. 7. 2012, č. j. X, žalovaná zastavila řízení o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 3. 2012, č. X, o zamítnutí žádosti o invalidní důchod. V odůvodnění svého usnesení žalovaná uvedla, že žalobce vzal po jednání dne 14. 6. 2012 své námitky zpět, proto podle § 66 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, řízení zastavila.

V žalobě proti tomuto usnesení žalobce namítal, že mu doktorka (lékařka LPS ČSSZ) vyhrožovala a vydírala jej, proto pod nátlakem podepsal, že bere námitky zpět.

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 5. 6. 2013, č. j. 16 Ad 43/2012 - 119, žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že neshledal pochybení žalované, neboť nezjistil, že by na žalobce byl činěn nátlak, nebo byl podveden či vydírán posudkovou lékařkou žalované, aby vzal své námitky zpět. Žalobce tato tvrzení neprokázal, ač na něm spočívá důkazní břemeno. Skutečnost, že byl při jednání žalované seznámen s výsledkem posouzení zdravotního stavu, který neodpovídá jeho představě, není vydíráním. Projev vůle žalobce byl zdokumentován úředním záznamem, který žalobce vlastnoručně podepsal. To potvrdila i soudem slyšená svědkyně Jitka Fuchsová, tajemnice LPS ČSSZ pracoviště Plzeň. Napadené usnesení shledal soud věcně správným a odpovídajícím zákonu, proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Namítal, že soudkyně pozvala referentku ČSSZ Plzeň o jeden den dříve, aniž mu to sdělila. Stěžovatel se proto nemohl dostavit a reagovat. Konstatoval, že referentka by nemohla lhát a při tom se mu dívat do očí. Soudkyně i ustanovená zástupkyně stěžovateli sdělily, že jej nemohly informovat, neboť nebere telefony. Toto tvrzení stěžovatel popřel a doplnil, že mobilní telefony zaznamenávají všechny příchozí i zmeškané hovory, tudíž lze prokázat, že dne 4. 6. 2013 dvakrát hovořil se svou zástupkyní. Stěžovatel chtěl uplatnit námitku podjatosti, což mu ovšem jeho zástupkyně rozmluvila. Dále stěžovatel podotkl, že JUDr. Panušková nepracovala pro něj, ale pro druhou stranu; nedělala nic a stěžovatel ji musel upomínat na to, co má během řízení uvést. Stěžovatel proto navrhl, aby mu soud přidělil jiného advokáta a dodal, že na JUDr. Panuškovou podal trestní oznámení a stížnost na Českou advokátní komoru.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nemá důvod pochybovat o zákonnosti a objektivitě napadeného rozsudku. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti.

Podle čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod „*[k]aždý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.*“

Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. „*[k] projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli k přípravě alespoň deset pracovních dnů. O jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení.*“

Podle § 77 odst. 1 s. ř. s. „*[d]okazování provádí soud při jednání.*“

Ze spisu krajského soudu Nejvyšší správní soud zjistil, že předvolání k jednání ve věci samé (na 5. 6. 2013 od 9:00 hodin) doručil krajský soud pouze zástupkyni stěžovatele, zástupkyni žalované a svědkyni J. F. Přípisem ze dne 3. 6. 2013 oznámil krajský soud zástupkyni stěžovatele, že výslech svědkyně J. F. se na základě její žádosti uskuteční dne 4. 6. 2013 v 9:00 hodin. Soud současně zástupkyni stěžovatele vyzval, aby případné otázky pro svědkyni zaslala soudu do 4. 6. 2013 do 8:30 hod. Tento přípis byl zástupkyni stěžovatele doručen dne 3. 6. 2013 v 15:23 hod.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 As 107/2008 - 100, nebo rozsudek ze dne 29. 3. 2013, č. j. 4 Ads 109/2012 - 69) je třeba předvolání k ústnímu jednání doručit nejen zástupci účastníka, ale i přímo účastníkovi

pokračování

řízení, aby bylo zcela nepochybné, že účastník řízení byl o konání soudního jednání řádně a včas vyrozuměn. Nepostačuje tak doručení předvolání pouze zástupci, jak se domníval krajský soud.

Ústavní soud již v nálezu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 145/02, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 95/2002, vyslovil, že „[p]odle ust. čl. 38 odst. 2 Listiny, má každý právo na to, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti. Má-li být výše uvedené základní právo realizováno, musí být účastníkovi umožněno, aby se jednání mohl zúčastnit, účastník tedy musí být o jeho konání soudem vyrozuměn. Předvolání k ústnímu jednání je proto třeba doručit nejen jeho právnímu zástupci, ale i přímo tomuto účastníkovi. K ústnímu jednání musí být účastník řízení soudem samostatně obeslán.“ Obdobně se Ústavní soud vyjádřil také v nálezu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03, nebo v nálezu ze dne 19. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 138/07.

V rozsudku ze dne 30. 12. 2008, č. j. 4 Azs 82/2008 - 56, pak Nejvyšší správní soud doplnil, že „... každý, kdo je účastníkem řízení před soudy, má právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudy) osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jeho přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže soud přítomnost účastníkům řízení neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva účastníka řízení, daného čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.“

Nejvyšší správní soud shledal, že postup krajského soudu v projednávané věci nebyl v souladu s citovanou judikaturou. Pochybení spočívající v tom, že krajský soud nepředvolal stěžovatele k jednání konanému dne 5. 6. 2013, bylo částečně zhojeno tím, že stěžovatele o konání jednání informovala jeho zástupkyně a stěžovatel se k jednání dostavil.

Významnější pochybení však představuje výslech svědkyně konaný mimo ústní jednání, ke kterému nebyl předvolán ani stěžovatel, ani jeho zástupkyně. Sdělení ze dne 3. 6. 2013 o konání výslechu dne 4. 6. 2013 od 9:00 hod., jež bylo zástupkyni stěžovatele doručeno dne 3. 6. 2013 v 15:23 hod., přitom nelze považovat za řádné předvolání k úkonu soudu. Zástupkyně stěžovatele totiž ani nebyla vyrozuměna o tom, že se může k výslechu svědkyně dostavit, nemluvě o nepřiměřeně krátké době od doručení sdělení do konání výslechu (17,5 hodiny).

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že provedení výslechu svědka mimo ústní jednání představuje výjimku z obecného pravidla, že dokazování se provádí při jednání. Tato výjimka není v soudním řádu správním upravena, což však nevylučuje přiměřenou aplikaci občanského soudního řádu (zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů), který v § 122 odst. 1 stanoví: „Je-li to účelné, může být o provedení důkazu dožádán jiný soud nebo předseda senátu může důkaz z pověření senátu provést mimo jednání, anebo lze důkaz provést za využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku. Účastníci mají právo být přítomni u takto prováděného dokazování. Jeho výsledky je třeba vždy při jednání sdělit.“

Krajský soud tím, že stěžovatele ani jeho zástupkyni řádně nepředvolal k provedení výslechu svědkyně J. F., znemožnil stěžovateli být přítomen u provedení tohoto důkazu, klást svědkyni doplňující dotazy a následně se k tomuto důkazu vyjádřit jako k celku včetně případného dojmu z nonverbální komunikace svědkyně. Krajský soud tedy porušil právo stěžovatele na to, aby jeho věc byla projednána veřejně a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům, garantované v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo zásadní vadou, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, čímž došlo k naplnění důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 6. 2013, č. j. 16 Ad 43/2012 - 119, podle § 110

odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), tedy zejména zopakuje jednání včetně výslechu svědkyně J. F. a stěžovateli umožní se jej zúčastnit. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. krajský soud.

Z důvodu procesní ekonomie rozhodl Nejvyšší správní soud současně také o návrhu stěžovatele, aby mu byl pro řízení ustanoven nový zástupce.

Stěžovatel v kasační stížnosti upozornil na nečinnost ustanovené zástupkyně a dal jednoznačně najevo, že k ní nemá důvěru. Nejvyšší správní soud proto na základě jeho návrhu zprostil JUDr. Soňu Panuškovou, advokátku, povinnosti stěžovatele v řízení zastupovat. Vzájemná důvěra mezi účastníkem a jeho zástupcem je totiž nezbytným předpokladem pro naplnění smyslu právního zastoupení. Nejvyšší správní soud současně nepřiznal této advokátce náhradu výdajů a odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti, neboť JUDr. Soňa Panušková neučinila v tomto řízení žádný z úkonů uvedených v § 11 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud z obsahu spisu krajského soudu shledal, že stěžovatel nadále splňuje podmínky pro ustanovení zástupce soudem, proto mu zároveň ustanovil nového zástupce z řad advokátů. Při výběru konkrétního zástupce Nejvyšší správní soud zohlednil především zvláštní povahu řízení, pro něž je zástupce ustanoven, a přihlédl také k dopravní vzdálenosti sídla advokáta od místa pobytu stěžovatele. Mgr. Daniel Šenkyřík má generální praxi, specializuje se na správní právo a souhlasí s tím, aby byl ustanovován ex-offo. Z advokátů splňujících uvedené podmínky sídlí ustanovený zástupce nejbližší k místu bydliště stěžovatele. V dalším řízení před krajským soudem tedy bude stěžovatele zastupovat Mgr. Daniel Šenkyřík, advokát.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2013

JUDr. Jirí Palla
předseda senátu